

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (ECONOMICS)
EXAMINATION: MAY – 2026
SECOND SEMESTER

Subject: Economics of Labour (ECOMJC-202)

Date: 08/05/2026

Total marks: 100

Time: 2.00 pm to 5.00 pm

Instructions: 1) Attempt all Questions. 2) Figures to the right indicate full marks.
3) Answer should be precise and to the point.

Q. 1) Answer any FOUR of the following questions in 500 words. (60)

1. Describe the determinants of demand for labour and supply of labour
2. Describe the measurement criteria and the determinants of labour mobility
3. Discuss the employment trends in public and private sector in India
4. Describe the various government policies for the removal unemployment in India
5. What is labour discrimination? Explain in detail the types of labour discrimination in India
6. Describe in detail the social security provisions in India

Q. 2) Answer any FOUR of the following questions in 300 words. (40)

1. What is a trade union? Describe the significance and growth of trade unions in India
2. Describe the causes and consequences of industrial disputes in India
3. Describe the problems of industrial labour in India
4. Describe critically the relationship between inflation and wages
5. Discuss critically the employment trends in unorganized sector
6. Explain the significance of labour welfare activities

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
३) उत्तर तंतोतंत आणि मुद्देसुद असावे.

प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (६०)

१. श्रमिकांच्या मागणीचे आणि श्रमिक पुरवठ्याचे निर्धारक घटकांचे वर्णन करा.
२. श्रमिक गतिशीलतेचे मापन निकष आणि निर्धारक घटकांची चर्चा करा.
३. भारतातील सार्वजनिक आणि खाजगी क्षेत्रातील रोजगाराचा कल स्पष्ट करा.
४. भारतातील बेरोजगारी दूर करण्यासाठी विविध सरकारी धोरणांचे वर्णन करा.
५. श्रमिक भेदभाव म्हणजे काय? भारतातील श्रमिक भेदभावाचे प्रकार तपशीलवार स्पष्ट करा.
६. भारतातील सामाजिक सुरक्षा तरतुदींचे तपशीलवार वर्णन करा.

प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा. (४०)

१. कामगार संघटना म्हणजे काय? भारतातील कामगार संघटनांचे महत्त्व आणि वाढ वर्णन करा.
२. भारतातील औद्योगिक वादांची कारणे आणि परिणामांचे वर्णन करा.
३. भारतातील औद्योगिक कामगारांच्या समस्यांचे वर्णन करा.
४. महागाई आणि वेतन यांच्यातील संबंध टिकात्मकरीत्या स्पष्ट करा.
५. असंघटित क्षेत्रातील रोजगाराचा कल टिकात्मकरीत्या स्पष्ट करा.
६. कामगार कल्याणकारी उपक्रमांचे महत्त्व सांगा.